учреждений, усилились санкции по отношению к ряду банковских учреждений, проводивших рисковые операции.

В целом в стране произошло резкое замедление темпов создания новых банков, стабилизировалась их численность.

Всего за 10 лет своего существования белорусская банковская система пережила много потрясений, которые в немалой степени были обусловлены общеэкономической ситуацией, чрезмерным вмешательством государства в денежно-кредитную сферу.

Ближайшими перспективами развития банковской системы должно стать существенное повышение ее роли в экономике государства, а также приближение ее по основным параметрам к модели стран с развитой рыночной экономикой.

http://edoc.bseu.by

І.У. Сазонава
БГЭУ (Минск)

МАНУФАКТУРНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ Ў XVIII ст.

Першыя прадпрыемствы мануфактурнага тыпу на Беларусі з'явіліся ў XIII ст. У гэты час Беларусь знаходзілася ў складзе Рэчы Паспалітай. Узнікненне мануфактур было падрыхтавана развіццём дробнатаварнай рамеснай вытворчасці і гандлю, уцягненнем у таварна-грашовыя адносіны феадальнага памесця. Але неспрыяльныя ўмовы для развіцця мануфактурнай вытворчасці, якія склаліся ў той час ў Польшчы, былі яшчэ ў большай ступені ўласцівы і Беларусі. Эканамічная палітыка польскага ўрада і шляхты была варожа гандлёва-прамысловым інтарэсам краіны. У РП шляхта не падтрымлівала і не ўводзіла карысныя рамёствы, наадварот, імкнулася да неабмежаванага ўвозу замежных тавараў. Да таго ж тут быў вельмі вузкі мясцовы рынак. Але ў Беларусі было шмат буйных магнацкіх і каралеўскіх маёнткаў і некаторыя з іх сталі тут месцамі арганізацыі першых вотчыных мануфактур. Беларуская вотчыная мануфактура абслугоўвалася працай прыгонных сялян вотчыны, выкарыстоўвалася ў асноўным уласная сыравіна. Але ў гэтых прадпрыемствах мелі месца "капіталістычныя элементы"— частковае выкарыстанне наемнай працы, праца на рынак, значныя капіталаўкладанні.

Пачатак ўтварэнню мануфактур паклалі Радзівілы. Першым прадпрыемствам мануфактурнага тыпу лічаць шкляны завод ў Налібоках. На ім працавалі 16 станкоў, ад 40 да 50 рабочых ў розныя гады. Асартымент прадукцыі быў вялікі, звыш 100 назваў розных вырабаў: люстэркі, люстры для сцен і столі, жырандолі і падсвечнікі, тут варылі вельмі рэдкае рубінавае шкло.

Другой мануфактурай па часе стварэння трэба лічыць Урэцкі шкляны завод. Па сваіх памерах і асартыменце, якасці прадукцыі завод перавышаў усе шкляныя прадпрыемствы РП таго часу. Галоўная ўвага там была звернута на вытворчасць дарагога крышталевага посуду, дэкаратыўных шкляных вырабаў і люстраў. Працаваў завод не раўнамерна і колькасць працоўных вагалася ад 11 чалавек да 64. Абсталяванне на Налібоцкім і Урэцкім заводах было нескладаным і амаль усё выраблялася на месцы. Асноўнай сыравінай быў паташ і кварцавы пясок, але ўжывалася шмат дапа-

можных матэрыялаў, якія прывозіліся з-за мяжы. На заводах вытворчасць на старану пераважала над вытворчасцю на патрэбы княскага двара. Для збыту прадукцыі адчыняліся крамы ў Мінску, Вільна, Гродна, Навагрудку, Нясвіжы, Слуцку, шмат вырабаў вывозілася ў Пецярбург, Гданьск, Кракаў, Варшаву і інш.

Сярод розных відаў прыкладнога мастацтва нашай краіны мастацкае ткацтва займала адно з галоўных месцаў. Асабліва праяўлялася майстэрства ткача ў вырабе шаўковых тканых паясоў-кушакоў. Мануфактура ў Слуцку, якая праславіла нашу краіну на ўвесь свет, была заснавана ў 1736 г. Спачатку на фабрыцы працавалі персы і туркі, але праз 10—15 гадоў яна стала абслугоўвацца беларускімі рабочымі. Кіраўніком мануфактуры да 1778 г. быў Ян Мажарскі, пры ім фабрыка дасягнула свайго росквіту. Арыгінальны залататканы слуцкі шаўковы пояс — сапраўдны шэдэўр. У асартыменце "персіярні" акрамя паясоў былі шаўковыя пакрывалы, махры, залатыя і сярэбраныя галуны, істужкі, габелены, дываны і інш.

У другой палове XIII ст. пад кіраўніцтвам А. Тызенгаўза была заснавана 21 мануфактура па вырабу сукна, шоўку, палатна, воску, зброі, гармат, карэт і іншыя, дзе працавалі каля 3000 чалавек.

У выніку развіцця мануфактурнай вытворчасці ствараліся эканамічныя і сацыяльныя ўмовы для пераходу да машыннай індустрыі.

Увогуле, мы можам ганарыцца тым, што на нашай зямлі існавалі прадпрыемствы, дзе мясцовыя майстры выраблялі сапраўдныя шэдэўры, якія з'яўляюцца гонарам не толькі беларускіх, але і замежных музеяў.

О.Н. Сычик
БГЭУ (Минск)

ИНТЕГРАЦИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В ТОРГОВЫЕ СООБЩЕСТВА (1993—2001 гг.)

Республика Беларусь — малая страна с открытой экономикой. Такой статус она приобрела в начале 90-х гг. XX в. В течение долгого времени Беларусь была зависима от других стран, в частности от России, и не могла проводить независимую экономическую политику. Сейчас Беларусь стала суверенной, независимой державой. Суверенитет Республики Беларусь, многовекторная внешняя политика, увеличение объемов и расширение географии экспорта и импорта, переход от командно-административных методов управления к рыночным настоятельно требуют создания в Республике Беларусь экономических и иных условий, соответствующих перспективам развития экономики нашего государства. Одним из путей создания таких экономических условий может быть использование в национальной экономике международного опыта, обобщенного в Генеральном соглашении по торговле и тарифам (ГАТТ), реализацией и развитием которого занимается Всемирная торговая организация (ВТО). Активное участие Республики Беларусь в союзе с Россией, а также в Таможенном союзе между Республикой Беларусь, Россией, Казахстаном, Кыргызстаном и Таджикистаном также является необходимым условием для дальнейшего успешного развития экономики нашей страны, поскольку во взаимодействии Беларуси с этими странами учитываются национальные особенности страны, вызванные спецификой ее исторического развития.